

L'abdicació

L'abdicació del rei és una possibilitat molt seriosa, amb implicacions polítiques d'allò més substancials per a l'estat.

En els últims temps augmenten les veus favorables a l'abdicació del rei. No serà fàcil perquè, segons els periodistes més cortesans, Joan Carles no en té cap intenció, vol morir fent de monarca. A més, la previsió constitucional d'una llei orgànica que hauria de regular la renúncia i el mecanisme de successió no s'ha concretat mai, cosa que complica el canvi. La dimissió tindria, així mateix, com és fàcil de suposar, conseqüències polítiques importants. Tots aquests factors actuen contra l'abdicació. No obstant, a favor hi juga el fet que seria una manera d'intentar assegurar la continuïtat de la monarquia.

Veus per l'abdicació. Deia Joan Tardà, d'ERC, sobre el fet que Cristina de Borbó hagi estat citada per la justícia, que la reivindicació republicana es palesa cada cop més com l'única resposta possible davant "de la corrupció de la Casa Reial, que és fruit d'anys de privilegis i d'opacitat consentida per molts partits, mitjans [de comunicació] i intel·lectuals". Tampoc no es mossegava la llengua Cayo Lara, líder d'Izquierda Unida, que exigia que "la infanta fos tractada com qualsevol altre ciutadà" i que s'acabi que "la Casa del Rei no sigui imparcial" en aquest afer. Des del BNG, Xavier Vence hi insistia en un to molt semblant: "La corrupció de la monarquia no es pot separar de la corrupció de Gürtel o Bárcenas".

No estranya que aquestes formacions critiquen la corona. Però és que ara també representants dels que han estat els partits del sistema borbònic comencen a demostrar que ja n'estan farts. És el cas

Cada cop hi ha més veus que demanen l'abdicació de Joan Carles per intentar així preservar la monarquia espanyola.

del PSC, el primer secretari del qual, Pere Navarro, deia, després que la filla petita del rei declarés davant del jutge Castro, que "la monarquia requereix una

renovació generacional, de més transparència i implicació [en els problemes dels ciutadans]", amb què defensava l'abdicació del monarca. És la segona

vegada que s'expressa en aquests termes. Fa un any, en una conferència a la Cambra de Comerç de Barcelona, ja demanà el mateix. Aleshores la cúpula socialista a Madrid s'enfadà molt amb ell: "És totalment inadequat el que ha dit", "el PSOE no fa costat a aquestes paraules", sentenciaren. Però ara la direcció federal no ha fet cap comentari. I és que cada cop més socialistes entenen que és imprescindible un canvi de titular a la Prefectura de l'Estat, si bé no ho diuen en veu alta. "Oficialment, el que hem de dir és que som republicans però que a hores d'ara continua essent bo per al país mantenir la monarquia", explica a aquest setmanari, amb certa somegueria, un senador socialista. El qual confessa "el gran nerviosisme" que les direccions del PP i del seu partit senten sobre el particular. Per exemplificar-ho conta que "fa un temps, a la comissió a la qual participo, de possible reforma del Senat, havíem de votar els potencials canvis que caldria fer no només a la institució en particular sinó en general a tota l'administració de l'estat per millorar-ne el funcionament, i algú va introduir a l'últim punt la possibilitat de fer un referèndum" sobre monarquia i república. Amb el resultat immediat que "es mobilitzaren els dirigents dels dos partits [PP i PSOE] perquè la votació s'acabés just abans d'arribar al darrer punt", explica somrient. "Així estan les coses" a Madrid. I afegeix: "Tothom sap que un dia o un altre s'haurà d'afrontar [l'abdicació i/o el debat sobre la forma d'estat] però ara fa pànic per mor de tot això de Catalunya i de la crisi econòmica".

Des del PP les fonts habitualment consultades per aquest setmanari han declinat expressar res respecte a la qüestió.

En els mitjans de comunicació, l'esclatxa dels favorables a la renúncia del monarca es va eixamplant cada cop més. Les capçaleres de dreta extremada —com *libertaddigital.com*, de Jiménez Losantos— fa temps que tenen emproat el rei per considerar-lo una mena de traïdor a les essències pàtries espanyoles. Però a poc a poc, en el darrer any i mig, han anat apareixent veus de dreta democràtica que demanen l'abdicació del monarca. Va causar sensació a la capital espanyola que, més o menys

L'opció de la regència

Entre l'abdicació i que Joan Carles mantingui la corona hi ha una opció alternativa. La regència. Una fórmula prevista a l'article 59 de la Constitució Espanyola (CE), el segon punt del qual diu: "Si el rei resultava inhabilitat per a l'exercici de la seva autoritat, i la impossibilitat fos reconeguda per les Corts Generals, entrarà immediatament a exercir la regència el príncep hereu de la corona, si és major d'edat". I el cinquè apartat afegeix: "La regència serà exercida per mandat constitucional i sempre en nom del rei". Tenint en compte les dificultats que palesa el rei actual, l'aplicació de la previsió constitucional citada sembla d'allò més pertinent.

Per una altra banda, la Regència seria una forma d'estalviar-se un problema que implica l'abdicació. L'article 56.3 de la CE estableix que "la persona del rei és inviolable i no està subjecta a responsabilitats". D'aquesta manera Joan Carles queda a estalvi de qualsevol reclamació sobre les seves aventures en el món dels negocis i també queda salvat de tota possible investigació judicial relacionada amb el seu paper a la dictadura franquista, de la qual, cal recordar, fou el cap de l'Estat tant des de la mort de Franco —el 20 de novembre de 1975— com també el 1974 en un petit període, del 19 de juliol al 2 de setembre.

La impossibilitat de perseguir legalment Borbó, però, s'esvairia en el moment en què abdiqués. Tanmateix, una regència li permetria continuar essent rei, encara que delegués el regent i hereu per a la gestió, i per tant tindria el blindatge que la CE li atorga mentre mantingui la corona damunt el cap.

al mateix temps que ho va dir Navarro l'any passat, l'ex-director del monàrquic *ABC*, José Antonio Zarzalejos, advoqués —en *elconfidencial.com*, on escriu— per la dimissió, una opinió que fa dues setmanes, amb relació a l'afer de la declaració judicial de Cristina, reiterava encara amb més contundència. El columnista dretà antigament proper al PP, Jesús Cacho, escrivia en el seu *vozapopuli.com*, referint-se a les conseqüències del paper del rei en l'afer judicial de la filla petita, que Joan Carles no es pot aguantar molt més al capdavant de l'estat. Més important encara: assegurava que les seves fonts coneixedores de les interioritats de La Zarzuela li havien assegurat que el monarca tenia clar que hauria d'abdicar, però que esperaria fins l'any 2018, quan fes el vuitantè aniversari, "la situació econòmica estigués embocada cap a la franca millora" i "la situació catalana pugui estar resolta". Igualment favorables a la renúncia s'han expressat, entre d'altres, Pablo Sebastián, a *republica.com*, o José Oneto.

Totes aquestes veus de la dreta moderada volen l'abdicació per "assegurar la continuïtat de la monarquia", raonava Zarzalejos. Perquè si no, al seu parer,

el que passarà serà que com l'estat s'encamina a una situació molt complexa políticament —disminució de la força electoral del bipartidisme (la gran assegurança del sistema monàrquic actual), augment de la tensió territorial, increment dels extrems per la dreta i l'esquerra com UPyD, Vox, Esquerra Unida...— que farà impossible l'estabilitat governamental, la corona sucumbirà si no es renova.

Fins ara les opinions d'aquest estil provenien sempre del mateix costat ideològic. Però ja no. L'historiador Santos Julià, progressista, escrivia en *El País* el passat dia 2 —enmig de la polèmica per la citació judicial de la infanta— que "desvincular la institució de la persona del Rei seria el benefici més notori de la transmissió en vida de la corona", cosa, a parer seu, inexorable perquè l'actual situació de descrèdit no té aturador a causa de "la conducta de les persones, no sols del rei sinó també de la seva filla i del seu gendre". El fet que un diari que ha estat una de les potes —la progressista— que han donat suport a la monarquia des de 1975 publiqui un article com aquest transcendeix la mera opinió personal del seu autor.

EFE

No s'ha aprovat la llei orgànica que hauria de regular la successió a la corona, així que no hi ha res clar sobre què passarà en el moment de la successió, excepte que Felip VI serà el substitut de Joan Carles I.

Moltes veus qualificades, de diversos orígens, doncs, comencen a veure l'abdicació com l'única opció de salvar la monarquia.

Escenaris de futur. Un dels problemes que planteja la possibilitat d'abdicar és que a hores d'ara no es té encara la llei orgànica que l'article 57-5 de la Constitució preveu, la que ha de regular la línia de successió, les renunciacions que s'hi puguin produir i l'abdicació del titular de la corona. No falten interpretacions que entenen que aquesta norma també hauria d'establir –tot i que la Carta Magna no ho diu expressament– el funcionament de la Casa del Rei, la divisió entre el patrimoni privat i l'ús dels recursos públics, la transparència, etc. No hi ha cap raó perquè no s'hagi redactat la llei. Però no s'ha fet. Per tant, si el rei abdiqués ara mateix, ningú sap com caldria actuar exactament. Està clar que Felip és l'hereu i que se l'hauria de coronar. No obstant, més enllà de l'obvietat, es desconeix tot.

En el moment en què es produeixi la successió, quan i com sigui, el debat sobre monarquia o república amb tota seguretat revifarà amb gran força. Els

escàndols que ha protagonitzat Joan Carles fins ara i l'erosió del suport popular fan impossible que es pugui evitar la pressió per convocar un referèndum sobre la forma de l'estat. Arribada l'ocasió, però, s'haurà de veure si la força del republicanisme polític és suficient per fer front al previsible duet PP-PSOE que voldrà evitar posar en perill la monarquia.

Al marge de si canvia o no la forma d'estat, allò cert i segur és que la successió sacsejarà tots els àmbits del poder polític espanyol i, per tant, s'obriran perspectives noves. Les veus favorables a negociar, a parlar, a dialogar de tot, fins i tot sobre la fi de l'existència de l'estat tal com es coneix ara, tindran una oportunitat d'or. Segurament el PP s'hi oposarà. Però com que ningú preveu que després de les eleccions de 2015 hi hagi cap majoria absoluta, aleshores el futur govern, socialista o conservador, necessitarà sobreviure suportat sobre pactes parlamentaris amb les minories, i això afegit a la muda a la Prefectura de l'Estat obrirà l'oportunitat de molts canvis que a hores d'ara pareixen impossibles.

Justament pel trasbals que implicarà el canvi a la corona, també s'ha de ser

conscient que les forces republicanes *negres* intentaran aprofitar l'avinentsa en benefici propi. Cal recordar que la tradició ultradretana espanyola sempre ha estat contrària a la monarquia. Deia recentment Pilar Rahola en un debat televisiu que “vistos segons quins republicans m'entren ganes de ser monàrquica”. Malgrat que ho digués en to de broma, també hi havia part de seriosa veritat. La força del republicanisme radical de dreta no és per prendre-se-la amb lleugeresa i sens dubte el moment de la substitució de rei serà idoni perquè intenti influir el màxim possible en els canvis que es produeixin.

La dimissió de Joan Carles seria un trèngol complicat per a la monarquia. Però si la successió sortís bé, es convertiria en l'assegurança de futur més sòlida per a la institució. En el sentit d'allò que opinen els columnistes citats abans. Que, com que redreçar la situació actual no sembla possible i que s'agregui, en canvi, és probable, aleshores com més aviat assumeixi el càrrec el futur Felip VI, més possibilitats de sobreviure per a la corona

Miquel Payeras